

פערטער צייטונג

דעזעס בלאטש ערשיינט דריימאל וואכענטליך...

אויף דיעזע צייטונג מאגן יעדע טאג פרענסע ערייבן...

Nr. 89, נינטער יארהאנג, פעסט, מאנטאג כ אב דתל"ו, Pest, den 30. Juli 1877.

קארטע

פאם רוסיש-טורקישען קריגעם-שייא-פלאטצע

הער לייערען ווי נון וועדער איינע פינענציגע טע אונד לייבט איבערזוכטליכע קארטע פאם רוסיש-טורקי-שען קריגעם-שייא-פלאטצע אין אויען...

טע פאן דען רושען עראבערס ווארדע. פאן א ר א - האן וואללען דרא ווסען איבער אידאמיטיש קאלאריש...

פאן טיפליס אויס צאנען וועדער צוויי רוסישע ארמעען איינע אונטער נענערל פארוס-פעליקאף נאך אלעקסאנדראפאל...

נאך אין דען לעצטען טאגען מאכטען דרא ווסען אויס איראהאן דען פערטן נענען אלשי פארצוריקען וואר-

נענען ווי צוריק נאך ט. נוקאלאוי. דא פונדען ווי אבען דרא רוסישען טענערט פאט אונד יעדע-קאלע. פאן הייער ציעהט זיך דרא רוסישע איינענבאהן איבער קו-מאוס...

דאס טיפון אויאטישע טורקיא. דאס ווי הייער הא- בען הייסט איינענליך איבערזוכען. דעזעס איבערזוכען איז אויך פאן דער יודישען נעשיכטע בעריהט. עס הייסט איינענליך אום נהיום דרא הייסטשטאט הייערן אויס יעטצע ערציעים. פאן ערציעים איבער ערצונאן (לינקס אונטער) ציעהט זיך דעם בעריהטע פלייס פיר (איפאטש) אונד ווילד פאם ווא-ונע (רענש אונטער) ערשטרינגט דער צווייט - בעריהטע פלייס דערקל (טיג) (רוס) ווישער אונטער (ווילד) פאן אונדער קארטע ליע-גען דרא לענדער אשור (איטאלי) אונד אין ישיאל נאד-ליך פאן באיאוד אן דער רוסיש-טורקישען נענצע ליענט דער בעריהטע בערן ארש (איראט) דיעויער אום דער האכסטע בערן איבערזענעם. 1782 פום ארץ, אונד אויך דיעויער בערן האט איינש דרא הוב פאן נח נערויה ווערהאלב ארון נאך הייסע דרא ארבעטער פיר היליג האלשען. - וואוואל און ארבעטען אלס אויך אין דען הייער פערצייגעטען יודישען קוק-אום-לענדערן וואונען צאהרליכע יודען.

מאכען ווי נון איינע איבערזוכט איבער דרא ביהע- דינגען טיילערישען ציענע אויך דעזעס אויאטישען קריגעם-שייא-פלאטצע: - צווישט צאן איינע רוסישע ארמעע פאן דער איינענבאהן-שטאצאן פאט נענען באטום, ווא דרא צוריקגעשראנען ווארדע. דאונען צאנען פאן באטום אויס דרא טירקישען קריגעם-שייא-פלאטצע און שווארצען טענער נאך אבען נענען דרא רוסישען ווע-שטעטע איראזי. טיפון-קאלע טורקיש אונד עראבערשען ווא אויך. - דאן צאן איינע רוסישע ארמעע פאן קושאם איבער אכאלצן נאך איראהאן (אדער איראנאן), וועלכע שטארט שפע-

דער קריגע.

דיא לאנג איז דעם קריגע-שיא-פלאטע איז יעצט איינע איםערסטע געשאפטע. ענטשיידונג אזוי נאכע בעפאלענע מענער. עס וויר באלד ענטוועדער בינגען אדער ברעכען מיסטען. און דער פארטישען וועלט מיט עטוואס וויכטיגעס פארגעקען. ענגלאנדס ריסטונגען ווערען מיט נאכאמעס אייפער בעטריבען. מירדאס פאשא איז בערייט אין ווען איינצערפאלען. וואו ער מיט אנדראשי אינטערהאנדעלט. דער איינארישע נייסטער-פרעזידענט טראס ווארדע פלאטעליך נאך ווען בעריפן, אונד און פאן דער באלדגען איינמישיגן אינווערער מאנארכיע פאן דעם מאר-שרען אינווערער ארמעע מיט ענגלאנד געגען דום-לאנד ווירד אבערמאלס פילע געשראבען.

דער נייע טירקישע אבער-קאנסטאנטינאט מע-העמטע אלי פאשא האט ביי יעצט נאך מיינע ניסטע ווענדונג פיר דיא טירקישע ארמעע צו שטארקע געבראכט. אס 21 טען וויל האבען וואהל דיא טירקען ביא פלעונג איינע בערייטערען ווען איבער דיא רוסען ערווענגען אבער ביא דאסנאד אונד עשקי-שאנאד האבען וועדער דיא טירקען געברענגען ערליכטען. אין דעם געפע-טע ביא דאסנאד איינען שומלא אונד רוסע-שיק ווארדע דער טוכטיגע גענעראל אצין פאשא געמארטעט. אין דער שלאכט ביא עשקי-שאנאד וואו וואהל דיא ניעדערלאנגע דער טירקען נוכט זא נאכא, וואו וויר דיא אין פארענס בלאטטע לייט פארוואנדלען אבער שולדעטיגע עס ונד דא קיינע 10000 טירקען געפאלען. אבער זא איבערדייטע נד וואו דיא און נוכט וואו דיא קאנסטאנטינאט-לער דעפעטשען דארטעללען וואללען.

געהשען וויר נון אינווערע קארטע פאס רויש-טירקישען קריגע-שיא-פלאטע אין אי-ראפא צור האנד. פאן אדריאנאפעל ציעהט זיך דיא איינעבאכאן ביז הארמאנאלי. פאן דא ציעהט זא זיך אין געראדע ליינע הויזע ביז צו איינע פונקטע געכט פאן עשקי-שאנאד. ווענע פונקט בעצייכענע דען ארט פאן יעני-שאנאד. פאן דא טאכט דיא באהן איינע בינגען נאך דעכט ביז צו איינע פונקטע. דער דען ארט פאן דער טיר-קישען שטאט אימבאלי בעצייכענע. אין דער מיסטע דער באהן-שרעקע צווישען יעני-שאנאד אונד הארמאנאלי ליינע דער טירקישע ארט מאד-בינאר. דיא נאמען נישט פארשפאטען ונד אייז דער קארטע נישט פארצייכענע אבער דער לעזער קאנטע דיא הינשרייבען.

נן מעלדעט איינע אמטליכע דעפעטע פאל-...

גענדעס: דיא ארמעע סליימאן פאשאס ווארדע ביא קאדאנאד געשלאגען. דיא פערלאך 10 קא-נאנע אינד מיסטע זיך נאך אדריאנאפעל ציעהט ציעהען. דיא רוסען בעפלינדען זיך אין אימבאלי אונד צווישען עשקי-שאנאד אונד קאדאנאד. דיא וואו בעפלינדען זיך שאן איז דער באהן צווישען הערמאנאלי אונד פיליפפאפעל. דיא פונה איינע-באהן-טירקען אימבאלי אונד פיליפפאפעל ווארדען צערשטאט.

איינע צווישע דעפעטע מעלדעט: דיא אר-מע דעם טירקישען גענעראלס דעפאל פאשא האטטע ביא עשקי-שאנאד איינע שווערען קאמפ צו בעשטעהען. דיא רוסען האלטען דיא דארטיגע נעכטיגע-האקען בעזעצט. דיא טיר-קען שווערען מיט האטטער איינדיגען אונד אפפערקייט געגען דיא רוסישען שטעללינגען. צווישען יעני-שאנאד אונד הארמאנאלי ווארדע נוכט דיא איינעטליכע ארמעע סליימאן פאשא געשלאגען. ווארדען פלאך דענען פארפאסטען. וועלכע 10 קאנאנע פערלאך האבען. דיא נייע-דעלאנגע דער טירקען וואו דער קיינע בערי-טענדע דא נאך דיא איינעטליכע נדאכע ארמעע סליימאן פאשאס אין אדריאנאפעל שטעהט.

אבער דיא ניעדערלאנגע דער רוסען ביא פלעונג (וודלך פאן קאנסאד) ביא בילאנאנע (וואו איינע זעהר בערייטענדע. אס 21 טען אונד 22 טען וויל ווארדע געמירן איינע 6000 מאנש שטארקע רוישיגע ארמעע אבטוהילונג נאך פלעונג מאמאנאדורטי וואו רוסען פארמאס געמישט ווארדען. אים פאן בילאנאנע איבער עטדעפאל נאך זאפא פארדיקען צו קאנען. ווענע 1200 רוסען ווארדען אבער נאך אס 19 טען וויל פאן דען אים ווירדען פארדיקענען טירקען געשלאגען. אים נון יענע 6000 רוסען פאר פלעונג אלאנאנען. ווארדע דיא שלאכט פאן נייעס איינעקאממען. אבער איי-ווענע 6000 רוסען ווארדען בעזעצט. זא פער-לאנגע דען דרושטען שוילע געמישן 2000 מאנש וועלכע אייז דעם שלאכט-פעלדע געבליבען זינד. אין רוישיגע אבערעט אונד פילע רוישיגע אפציערע ווארדען געטאכטע. אין דער נאנצען קריגע-געשליכטע קאמטעס נוכט פאן דאס אין נאנצעס דרושטעל דער מעשפענדען ארמעע נייע-טאכטע ווארדען יעדע: דעפאל אבער האבען דיא רוסען איינע זאלכע בערייטענדע ניעדערלא-נגע איינצווינגען! יעצט זינד ווענע 25000 רוסען פאר פלעונג אונגעקאממען. וואו זא נון 27000 טירקען פאר זיך האבען. צווישען דען פרי-טען איסקריו אטמא אונד אנטרא איינדיגען בעריי-טענדע טירקישען שטאטספירען. אין ניקאפאלי שטעהען יעצט 6000 רוסענען וועלכע עכטע-

פאלס געגען דיא טירקען פאן ווירדען פארדיקען וואללען. דיא רוסען איינדיגען דער דעפעטע אין דיא טירקיא האט און דען אפגעטעטערטע זעהר געשטיינעט: סעלעבין אינטער-האנדעלעס נון וועדער מיט מאנטענערא אונד גרעבענלאנד. אים עוואמטען דען האטטע געגען דיא טירקיא איינצעהמען. דיא עוואליאציענען אייז דער טירקישען איינער קרעמא זאללען 1800 מאנש שטארק וויר. דיא מאנטענערוועד בעזעצטען פארשוערדענע דיא טירקישע פלעסטיג ניקאטשי אונד מאן ערוואנטעט שאן געסטען דיא איי-נאחטע דערזעלבן.

יעצט מיט ניד סליימאן פאשא אין אדרי-אנאפעל דאחו טראכטען דאס ער פאן דען רוי-טען נוכט איבערראשט אונד איבערפאללען ווירד. דען מיט דער איינפאהט אדריאנאפעל וועמעס דער רוסען וועדע איהנע דער נייע נאך קאנס-טאנטינאפעל געאפענט. וואס איינע נדאכע פער-ווענע אונד קאנסאנאטיקאט אונטער דען טירקען הערפארשען קאנטע.

היינט פריה איז איינע קאנסטאנטינאפעל דעפעטע מיט פאלגענדער מעלדונג איינעפאל-פען: דיא רוסען האבען בערייט דיא טירקישע פלעסטיג סיליסטע אונגערישען. ווארדען אבער צירקונגעשלאגען. דיא פאן סאטענדען געגען ס-ליסטיא מאשינענען רוסען ווארדען אין בא-טאנדישק איינפאהלטען. אין דער שלאכט ביא דאסנאד וואו אצין פאשא געפאלען איז. וואו דער פערליסט דער רוסען זעהר נאכע דער פער-ליסט דער טירקען וואו 100 טאזעט אונד 200 פעררייאנעטע. דאס היינט-קווארטיר דער רוי-טען ארמעע אונטע פאן טירקיא נאך בלא צירקונגעשלאגען וועדען. דער רוסישע גענע-רעל און דער שלאכט ביא פלעונג זאלכע נייע-דעלאנגע ערליכטע ווארדען פאר איין קריגע-נעדיכט געשטעלט. מאן האט יעצטען שאן נייע וויכטיגע ארבער ערלאנגט. דאס דיא פערליסטע דער רוסען ביא פלעונג 4500 טאזעט אונד 450 קווארטיר. דיא ביז זאפא פארדינגען וואלל-טען געפאלען.

איינע היינע אמטליכע ווענער דע-פעטע בעשטעטיגט דיא בעפארשטענע-דע איינמישיגן אינווערער מאנארכיע אין דען קריגע. - יענע דעפעטע ליינט:

דיא רוסען וויר 21 טען וויל. דיא איינארישען מי-ניסטער טראס אונד פערל ווארדען וועדער בע-

בעשעטיגט דען פארען אבען אס טרויס. נעמער נאנד דריה דען בינאפארען אין דאס וועדען נאמן. אונד די נישום פאן ווענען. אין דיא האלט.

געלאכט וויר נאכט. (ווען ער הונאכ) אונד נייע ווענעט וויסט וואו דריה יעצטע בון איז דאך פאר דעם הונדע-טאגע נעשטעט. אן ווענעס בער-פארען קאן און אללע שטייגען געשיפענען. דיא וואו מיט בינגען וויסט.

אונד דריה איילע נאך הוינען אים בראך אונד פלייש אונד ווירן אונד וואסער צו האלען. די נישום פאן ערנעדיגע דען בער-פארען אין דיא האלט. דאן דרוקט ער אן דיא פערען. אונד דאס דאך אפגעטע זיך. דער דאכט ליעט עס אפגען דאס דיא פלייש לויט אין דען טרויס שטאטע.

נאך איינע צייט קערטע דריה צוריק אונד בראכט זא פיערע לעכעס-טוטטעל. אים דיא אין אהרען קליידען פערענען קאנטע. דער דאכט ליעט דען בינע-פארען ניעדע אונד פאן דיא שטייגען אונד געשיפענען דיא אין פלעכען אונד קאכען. דאס טוט ווייב דאראן בעשעטיגטע עספאר.

דיא סאנטע צייט וואו אונטערעסען ווייט פאר-טירקישען געקויפט געהע נאך הוינען. דאס טוטע ווייב (ווען דער דאכט הערענע) שלאפט רוהיג אונד אין פריידיגע האפסטיג. טאקען בינגען מיט זא פיערע שטייגען. וואו דיא ניד אייסער אין ווענען קליידען פערענען קאנטע (פארשוענען פאלעס).

גענע נאכט. דאס וואו דיא ווארטיש שטייגען סאנטעט! דאך וויר זאלל און דער העלפען אים (פאנטע דאס ציענענדע ווייב)

האדע מיט גענויא צו דריה! (וואנטע נון דער דאכט) געהע זאפארט אין דיא שטאט אונד קויפט זיך אין קניילע פונקט. אבער דאך שטארקע ווירענעס נאמן אונד איינע לאנגע בירפאלען. ווען דאן קערטע הוי-טע צוריק. גענעט און אין ווענע בוסטער אונד אין ווענע העלפען מיט.

דריה טראט נאמן. וויר אונד די נעחסיקן האטטען. יעצטע (ווען אונד דער דאכט צו) יעצטע זיכע איינע קעפער צו דעהאשען. ווייסט וואו איינע אהאקען וויר און און און נילדל דער ציענען. דיא פונקטע און אס לייכטעסטען און דער נעהע פאן פערענעקאטע. האט דיא איינע זאלכען פאנטען. זא בינגע אונד דאס האלע-טען. מיט דעם ווירענען פארען פלעס אים ווענען לייב. דאן שטייגען און ווענע בוסטער אן דיא שטייגע דעם האלבענעס אונד זעצע דען קעפער אן דיא מיינע. דער קעפער לייכטע דיא בוסטער אונד ווירד. אים זא צו ער-רייכען אן דער מיינע עספארקלייסען אונד זא דען ווי-דען-פארען צו מיט הערפריינגען.

אירליט סאכט זיך דריה אונד דען ווען אונד פונ באלד איינע קעפער. וויר און דער דאכט בעשייבען האטטע. דאן פערפאר וויר אונד דער אנוויינגען אהרעס נאכטען. דער קעפער קראך. דיא בוסטער ערשטיבענען אן דער מיינע עספאר אונד שיעפעטען זא דען ווירע-פארען הוינען. נילדליר דעהאשען און דער דאכט אונד

פאלליעטאן.

פיעל-ווייבערייא. (16-טע פארשוענען.)

דער ארט וואו דער טרויס שטאט. און וועלכע די נישום זיך פלאנען. וואו איינע שווערליכע איינארישע פאללען געשענען געמיערען. אונד ווען און יעמאנע פארען העקעס? וועדע ער גענויס? דעם דאכט צו העלפען? דער טרויס וואו ווער האך. אונד דיא מיינע שטייגע נייע-ראיע אין דיא האקע אונד לייטער וואו עס נוכט סאנליר. זיך פאם טרויסען ה. ובערלאסטען.

וועדערען די נישום זא איבערלענגען. וואו עס אים וויר ווענע ער ווענע נאמען רופען הארטע. אין דרושטע שפאטעס סאנטע עס הוינען. די נישום. די נישום. לעכטע דיא נאך 17.

וואו דאס נוכט דיא שטעטע דער נוסען אונד שטייגען פריה דריה? די נישום העלפען זיך ווייט אבער. דיא מיינע. יא זא וואו עס ווירקלעך. וויר שווינע. ערלעס ווייב. דריה. (ווען ער) שווינע דריה. דורך שיקט נאכאס דיא ווייסט מיט העשטונג בינגען. די נישום פאללען נאך נישט שטייבען (וואנטע די נישום אין האפסונגעפאלע שטייבען) וויר זאללען בינדע נאך לענגע לעכען. זא האט עס נאכט געשלאסטען. הילף מיט נוסע דריה. דעם פארע געשיינען.